

**Recomandări pentru prevenirea răspândirii COVID-19
în activitatea stomatologică de urgență**

- revizia 1 -

În prezent, conform prevederilor art. 1 din Ordonanța militară nr. 2/2020, este suspendată temporar activitatea în cabinetele de medicină dentară, fiind permise, prin excepție, intervențiile stomatologice de urgență.

Este considerată urgență stomatologică situația în care pacientul are nevoie de îngrijiri medicale imediate pentru controlul durerii, infecției sau sângerării, potrivit dispozițiilor art. 12 alin. (3) din Codul deontologic adoptat prin Decizia Adunării generale naționale prin Decizia nr. 15/2010.

American Dental Association (ADA) precizează că urgențele stomatologice pot pune în pericol viața și necesită tratament imediat pentru a opri sângerarea și pentru a atenua durerea sau infecția.

Urgențele stomatologice (medico-dentare), prevăzute la art. 106¹ din Ordinul ministrului sănătății publice nr. 1706/2007 privind conducerea și organizarea unităților și compartimentelor de primire a urgențelor¹, care vor fi efectuate, în contextul actual, în cadrul cabinetelor de medicină dentară, publice sau private care respectă normativele legale în vigoare referitoare la prevenirea și limitarea răspândirii infecției cu COVID-19, sunt următoarele:

1. *hemoragia postextrațională;*
2. *durerea datorată pulpitei acute;*
3. *durerea datorată parodontitei apicale acute;*
4. *pericoronarita dinților incluși;*
5. *alveolita postextrațională;*
6. *celulitele / abcese periosoase;*
7. *fracturile de maxilar/mandibulă (imobilizare de urgență);*
8. *luxația articulației temporo-mandibulare;*
9. *traumatisme dento-alveolare (luxații, avulsii, fracturi dentare cu interesarea camerei pulpare);*
10. *gingivostomatita ulceronecrotică.*

În stadiul actual al evoluției îmbolnăvirii cu COVID-19 pe teritoriul României, luând în considerare riscul crescut de contaminare al medicului stomatolog, toți pacienții trebuie considerați potențial infectați cu SARS-CoV-2 și orice pacient simptomatic trebuie considerat COVID-19 pozitiv.

Definițiile de caz pentru sindromul respirator acut cu noul coronavirus (COVID-19), la momentul adoptării prezentului plan de măsuri, sunt cele stabilite la data de 27.03.2020, și publicate de Centrul Național de Supraveghere și Control al Bolilor Transmisibile din cadrul Institutului Național de Sănătate Publică.

Definițiile de caz actualizate pot fi consultate la adresa: <http://www.cnscbt.ro/index.php/ncov>.

¹ Art. 106¹ a fost introdus prin art. I pct. 2 din Ordinul ministrului sănătății publice nr. 1.523/2008 pentru modificarea și completarea Ordinului ministrului sănătății publice nr. 1.706/2007 privind conducerea și organizarea unităților și compartimentelor de primire a urgențelor.

Definiții de caz actualizate la data de 27.03.2020

CAZ SUSPECT:

- pacient cu infecție respiratorie acută (debut brusc al cel puțin unuia din următoarele:
  - tuse, febră, scurtarea respirației (creșterea frecvenței respiratorii) **ȘI**
  - fără o altă etiologie care să explice pe deplin tabloul clinic **ȘI**
  - cu istoric de călătorie sau ședere într-o țară/regiune cu transmitere comunitară, în perioada de 14 zile anterioare datei debutului

SAU

- pacient cu infecție respiratorie acută **ȘI** care s-a aflat în contact apropiat* cu un caz confirmat cu COVID-19 în perioada de 14 zile anterioare datei debutului

SAU

- pacient cu pneumonie fără altă etiologie care să explice pe deplin tabloul clinic

SAU

- pacient cu infecție respiratorie acută severă (SARI) (febră sau istoric de febră **ȘI** tuse **ȘI** scurtarea respirației - creșterea frecvenței respiratorii **ȘI** care necesită spitalizare peste noapte) **ȘI** fără altă etiologie care să explice pe deplin tabloul clinic.

*Contactul apropiat este definit ca:

- persoana care locuiește în aceeași gospodărie cu un pacient cu COVID-19;
- persoana care a avut contact fizic direct cu un caz de COVID-19 (ex.: strângere de mână neurmata de igiena mâinilor);
- persoana care a avut contact direct neprotejat cu secreții infecțioase ale unui caz de COVID-19 (ex.: în timpul tusei, atingerea unor batiste cu mână neprotejată de mănușă);
- persoana care s-a aflat în aceeași încăpere (ex.: sala de clasă, sala de ședințe, sala de așteptare din spital) cu un caz de COVID-19, timp de minimum 15 minute și la o distanță mai mică de 2 m;
- persoana din rândul personalului medico-sanitar sau altă persoană care acordă îngrijire directă unui pacient cu COVID-19 sau o persoană din rândul personalului de laborator care manipulează probe recoltate de la un pacient cu COVID-19, fără portul corect al echipamentului de protecție;
Personalul medical care a purtat echipamentul de protecție standard (mască, mănuși, calotă/bonetă, ochelari/vizieră pentru cei care efectuează manevre generatoare de aerosoli) NU ESTE CONSIDERAT CONTACT APROPIAT.
- persoana care a avut contact în avion cu un caz de COVID-19 și care a stat pe unul din cele 2 rânduri în orice direcție față de caz, persoane care au călătorit împreună cu cazul sau care i-au acordat îngrijire în avion, membri ai echipajului care au servit în zona în care s-a aflat cazul. Dacă severitatea simptomelor sau deplasarea cazului în avion indică o expunere mai extinsă, vor fi considerați contacti apropiați toți pasagerii din zona respectivă din avion sau chiar toți pasagerii din avion.

Link-ul (legătura) epidemiologic(ă) ar fi putut avea loc în perioada de **14 zile anterioare** datei debutului cazului index.

CAZ CONFIRMAT:

- persoană cu confirmare în laborator a infecției cu SARS-CoV-2, indiferent de semnele și simptomele clinice.

Notă: Aceste definiții de caz pot fi actualizate de Centrul Național de Supraveghere și Control al Bolilor Transmisibile în funcție de cerințe noi de supraveghere la nivel mondial/european/național.

Pentru tratamentul urgențelor stomatologice în contextul COVID-19, atât în cazul pacienților confirmați, cât și în cazul pacienților suspecți, vor fi respectate toate măsurile de prevenire stabilite de reglementările legale în vigoare, la care suplimentar recomandăm:

- a) **în sala de așteptare distanța între pacienți va fi de 1,5-2 m;**
- b) **însoțitorii și pacienții vor primi în sala de așteptare măști chirurgicale și li se vor aplica măsuri de decontaminare și dezinfecție cu soluții pe bază de alcool,**
- c) **personalul medical va purta obligatoriu echipamentul individual de protecție recomandat pentru procedurile care generează aerosoli: mască N95 sau FFP2 standard/echivalent, halat impermeabil de unică folosință/combinezon, mănuși de unică utilizare, ochelari de protecție/vizieră, capelină/bonetă de unică folosință;**
- d) **după fiecare pacient, se va proceda la dezinfecția suprafețelor, echipamentelor și instrumentarului, utilizând produse cu efect virucid;**
- e) **după procedurile generatoare de aerosoli la pacienți suspecți/confirmați cu COVID-19 se aplică protocolul de sterilizare a aeromicroflorei din cabinet, conform dispozițiilor Ordinului ministrului sănătății nr. 961/2016², folosind un echipament special - nebulizator și un produs biocid avizat de Comisia Națională pentru Produse Biocide; durata nebulizării este în funcție de cantitatea de biocid necesară, exprimată în ml/m³ și stabilită de producătorul substanței respective (de ex.: 4 ml/m³ de Oxidice Air B). Operațiunea se efectuează în absența personalului și pacienților, iar la expirarea timpului de acțiune al biocidului se aerisește cabinetul timp de 10-15 min, după care se poate desfășura din nou activitatea stomatologică; nebulizarea cabinetului apare ca măsură obligatorie în multe studii și articole publicate cu privire la acordarea asistenței stomatologice de urgență pentru pacienții suspecți sau diagnosticați cu infecție COVID-19;**

În contextul epidemiologic actual, Centrul Național de Supraveghere și Control al Bolilor Transmisibile din cadrul Institutului Național de Sănătate Publică a elaborat o serie de recomandări, bazate pe măsurile oficiale elaborate de Organizația Mondială a Sănătății (OMS)³.

Echipamentul individual de protecție (PPE) trebuie utilizat pe baza riscului de expunere și a dinamicii de transmitere a agentului patogen:

A. Personal medical în contact direct cu pacienți suspecți COVID-19:

- mască simplă;
- halat impermeabil de unica folosință;
- capelină/bonetă de unică utilizare;
- mănuși de unică utilizare (nesterile);
- protecția ochilor (ochelari sau ecran de protecție facială).

B. Personal medical în contact direct cu pacienți confirmați cu COVID-19:

- mască de protecție respiratorie - N95 sau FFP2 standard, sau echivalent
- halat impermeabil de unică folosință;
- capelină/bonetă de unică utilizare;
- mănuși de unică utilizare (nesterile);
- protecția ochilor (ochelari sau ecran de protecție facială).

C. Personal medical care realizează proceduri generatoare de aerosoli la pacienți suspecți/confirmați cu COVID-19

² Ordinul ministrului sănătății nr. 961/2016 pentru aprobarea Normelor tehnice privind curățarea, dezinfecția și sterilizarea în unitățile sanitare publice și private, tehnicile de lucru și interpretare pentru testele de evaluare a eficienței procedurii de curățenie și dezinfecție, procedurilor recomandate pentru dezinfecția mâinilor, în funcție de nivelul de risc, metodelor de aplicare a dezinfectantelor chimice în funcție de suportul care urmează să fie tratat și a metodelor de evaluare a derulării și eficienței procesului de sterilizare.

³ World Health Organization (WHO): Rational use of personal protective equipment for coronavirus disease (COVID-19) - https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/331498/WHO-2019-nCoV-IPCPE_use-2020.2-eng.pdf.

- mască de protecție respiratorie - N95 sau FFP2 standard, sau echivalent;
- halat impermeabil de unică folosință/combinezon;
- capelină/bonetă de unică utilizare;
- mănuși de unică utilizare (nesterile);
- protecția ochilor (ochelari sau ecran de protecție facială).

În cazul în care personalul nu are la dispoziție echipamentele specifice pentru realizarea procedurilor stomatologice generatoare de aerosoli, conform recomandărilor Centrului Național de Supraveghere și Control al Bolilor Transmisibile, activitatea stomatologică de urgență nu se poate desfășura.

Echiparea și dezechiparea PPE* se realizează după cum urmează:

ECHIPAREA ȘI DEZEPHIRAREA

Echipamentului de protecție personală (EPP)

Echiparea (atunci când sunt necesare toate piesele componente EPP)

Pasul 1

- Identificați pericolele și gestionați riscurile. Luați toate EPP necesare.
- Stabiliți locul unde să vă echipați și dezechipați.
- Aveți pe cineva să vă ajute? O oglindă?
- Știți cum veți proceda cu echipamentul contaminat?

Pasul 2

- Puneți-vă un halat.

Pasul 3 SAU Pasul 3b

Pasul 3

- Puneți-vă scutul facial.

Pasul 3b

- Puneți-vă o masă medicală și protectoare oculare (ochelari, vizetă)

Notă: În situația în care se efectuează proceduri care generează aerosoli (de ex. aspirație a tractului respirator, intubare, bronhoscopie, autopsie), trebuie să utilizați o mască de protecție respiratorie (de ex. N95, FFP2 sau echivalent), în combinație cu un scut facial sau cu protectoare oculare. Verificați etanșeitatea măștii dacă utilizați mască cu protecție respiratorie.

Pasul 4

- Puneți mănușile (peste manșetă).

Dezechiparea

Pasul 1

- Evitați contaminarea proprie, a altora și a mediului.
- Întâi se vor scoate cele mai contaminate piese din echipament.

Scoateți mănușile și halatul

- Scoateți halatul și mănușile, rulându-le cu partea interioară spre exterior.
- Aruncați halatul și mănușile în mod corespunzător*.

Pasul 2

- Efectuați igiena riguroasă a mâinilor.

Pasul 3a

Dacă purtați un scut facial:

- Scutul facial se scoate apucându-l din partea din spate.
- Aruncați scutul facial în mod corespunzător*.

Pasul 3b

Dacă purtați protectoare oculare și mască:

- Ochelarii vor fi scoși începând cu partea din spate.
- Puneți ochelarii într-un recipient separat, pentru reprocesare.
- Scoateți masca, apucând-o de partea din spate, și aruncați-o în mod corespunzător*.

Pasul 4

- Efectuați igiena riguroasă a mâinilor.

* Respectând normele în vigoare - Ordinul MS nr. 1226/2012 pentru aprobarea Normelor tehnice privind gestionarea deșeurilor rezultate din activități medicale.

*Conform WHO Interim Guidelines: Infection prevention and control of epidemic and pandemic-prone acute respiratory infections in health care - https://www.who.int/csr/resources/publications/WHO_CD_EPR_2007_6/en/.

